

Vista de Puigcerdà amb el seu característic campanar, on hi ha instal·lada la campana Cerdana —a la fotografia de la dreta— el dia de la inauguració i bateig d'aquesta, el 21 setembre del 1986, amb motiu de la Diada de la Cerdanya.

Escola pilot per a joves cerdans del nord i del sud

IMMA ROCA

■ Dins la tònica de treballar per la unitat de la comarca, l'Institut d'Estudis Ceretans ha elaborat un projecte d'escola pilot on els joves de la Cerdanya de les dues bandes de la frontera puguin estudiar conjuntament. Segons Salvador Torrent, la iniciativa de crear un centre d'ensenyament interfronterer és bàsica si es vol que «la Cerdanya tiri endavant amb gent de la Cerdanya». L'escola conjunta —pensada, sobretot per als estudis de secundària— es regiria, segons Torrent, per un programa que fos compatible i homologable als dos sistemes d'ensenyament. Això permetria que, posteriorment, els estudiants poguessin decidir de seguir els seus estudis en una universitat francesa o en una de catalana.

Però la funció prioritària de l'escola seria fer conèixer un jove que, tot i pertànyer a la mateixa comarca, «viuen d'esquena a esquena» i, alhora, posar-los en contacte amb la realitat comarcal. Amb aquesta finalitat, s'haurien de cursar un seguit d'assignatures comunes que fessin referència a la Cerdanya: la seva història, la geografia i la problemàtica actual, englobades, totes elles, en la reflexió de «com ha de ser la comarca del futur».

Segons aquestes ambicions projecte d'escola comuna, que serà un dels materials del dossier que es lliurarà a les autoritats cerdanes amb motiu de la Diada, el finançament aniria a mitges entre l'Administració francesa i la catalana. Els professors també serien, en un 50 per cent catalans i en un 50 per cent francesos i el seu treball estaria ben remunerat. Els membres de l'Institut d'Estudis Ceretans fa temps que gestionen poder realitzar aquesta iniciativa i ja van mantenir contactes amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat i amb l'organisme corresponent a l'Estat Francès. L'actitud d'aquestes institucions sobre l'escola conjunta va ser prou encoratjadora. Això no obstant, el projecte va quedar encallat a causa, en gran part, del poc entusiasme amb què el van acollir els organismes polítics de la comarca.

Salvador Torrent està convençut que les institucions de la Cerdanya, com ara l'Ajuntament de Puigcerdà i el Consell Comarcal, «no van emprendre les accions que haurien d'haver emprès perquè això prosperés. Si hi hagués hagut una voluntat ferma, l'escola comuna estaria molt més avançada». La degradació del paisatge de la Cerdanya, a conseqüència dels canvis en la principal font de riquesa de la comarca —que ja no és la ramaderia— i a l'expansió de la construcció, és un altre tema que preocupa l'Institut d'Estudis Ceretans i, especialment, el seu president. Per a Torrent cal preservar les explotacions agrícoles, que continuen essent, si bé de manera indirecta, la base econòmica de la Cerdanya. Les ofertes sucoses que reben d'empreses immobiliàries molts pagesos ha provocat, en els últims anys, que aquests vinguin les seves propietats, on es construeixen segones residències. Una de les solucions proposades per Torrent és que s'inventariï una zona agrícola i que, des dels organismes públics, s'hi prohibeixi l'edificació. Això hauria d'anar acompanyat d'un tracte de favor cap als pagesos, a través d'ajuts econòmics que els compensés de continuar treballant les seves terres.

Amb la celebració, el proper diumenge, a Font-romeu, de la diada de la Cerdanya, els cerdans reivindiquen una vegada més la unitat de la seva comarca per sobre de les fronteres administratives que la divideixen. Aquest any hi ha expectatives que la festa representi un pas decisiu cap a la unitat. L'Institut d'Estudis Ceretans —promotor de l'acte— proposarà a tots els alcaldes que s'uneixin en una associació de batlles de la Cerdanya per tractar els problemes comuns d'àmbit comarcal.

Deu anys reivindicant una Cerdanya sense fronteres

La diada de la Cerdanya se celebra diumenge a Font-romeu

IMMA ROCA.

■ **Puigcerdà.**— L'èxit de participació de la diada de la Cerdanya, que se celebra el tercer diumenge de setembre, ajuda a consolidar, des del 1980, la imatge d'una Cerdanya unida més enllà de les fronteres administratives. Els membres de l'Institut d'Estudis Ceretans, que el 1980 van decidir crear aquesta festa, no volen assumir com a pròpia i permanent la divisió de la seva comarca en dos estats, que es va imposar fa més de tres-cents anys, amb la signatura del Tractat dels Pirineus. Pel president de l'Institut, Salvador Torrent i Masip, la creació de la diada s'inclou dins l'activitat global de l'entitat, que segons explica «sempre ha anat encaminada a reivindicar la nostra ètnia i la unitat cerdana». L'objectiu d'aquesta jornada és proporcionar una festa que ho sigui per a tota la comarca, «amb actes que apleguin la gent dels diferents municipis i que representin el lligam de tota la Cerdanya».

En aquest sentit d'unitat comarcal, l'acte més simbòlic té lloc el dia abans de la festa, quan repiquen al mateix temps les campanes de totes les esglésies de la comarca i s'encenen fogueres a les torres dels castells de Querol, Das,

Font-romeu i Guils.

Però els membres de l'Institut d'Estudis Ceretans no es conformen només amb expressions simbòliques. La seva idea d'unitat comarcal va més enllà d'un sentiment abstracte i, ben al contrari, pretén concretar-se en realitats palpables. Es per això que per a la diada del proper dia 16 a Font-romeu han programat una trobada d'alcaldes de tots els municipis als quals se'ls presentarà un estudi sobre la situació de la comarca, i se'ls farà la proposta d'unir-se en una associació de batlles de la Cerdanya, en la qual «s'tractin problemes comuns, com ara la degradació ambiental, els serveis, la sanitat...». Si la proposta és acceptada, es farà un pas important cap a la unitat pràctica dels pobles cerdans.

Durant la reunió dels representants polítics també es lliurarà un llistat de telèfons global per a tot l'àmbit cerdà que faciliti la comunicació entre els seus habitants. Amb aquest obsequi, en aparença trivial, es vol constatar el desig d'unir la Cerdanya no només per damunt de les fronteres entre l'Estat Espanyol i el Francès sinó també per damunt de la divisió establerta per l'administració espanyola entre les províncies de Girona

i de Lérida.

La tria de la ciutat on se celebra cada any la diada es fa per acord entre els representants dels municipis que han assistit a la convocatòria anunciada, uns mesos abans, per l'Institut d'Estudis Ceretans. Torrent ha explicat que fins al moment «mai no ha calgut fer votació i sempre s'ha resolt per la via del raonament». En els darrers deu anys els municipis que han rebut l'encàrrec d'organitzar la diada han estat Puigcerdà —en dues ocasions—, Llo, Prullans, Martinet, Guingueta, Alp, la Tor de Querol-Enveig i Llivia. A cada una d'aquestes poblacions s'hi ha batejat un carrer o una plaça amb el nom de *Cerdanya*. El proper diumenge es donarà a conèixer quina ciutat cerdana organitzarà la diada l'any que ve. Als representants de la població triada se'ls lliurarà una petita figura escultòrica feta amb una pedra del riu Penedís i una nepaita, -un tipus de mineral que només es troba a la Cerdanya.

Pel president de l'Institut d'Estudis Ceretans és important que tots els municipis, grans i petits, tinguin l'oportunitat d'organitzar i ser la seu de la diada. «L'Institut dona un cop de mà als pobles que no tenen tanta força com d'altres,

i col·labora a fer resorgir tots els costums i tradicions de la vila». L'entitat cultural va aconseguir que el Consell Comarcal col·laborés en la diada aportant el vint-i-cinc per cent de les despeses d'organització. Aquesta dotació econòmica es fa, però, només en el cas que la festa se celebri dins l'àrea de gestió del Consell Comarcal i, per tant, dins el que, durant molt de temps s'ha anomenat «la Cerdanya espanyola». Torrent es lamenta d'aquesta condició, que es contradiu amb l'essència mateixa de la festa: «Això és trist. Nosaltres voldríem esborrar d'una vegada per totes aquestes ratlles administratives». Malgrat tot, Salvador Torrent no pot evitar referir-se a la Cerdanya de «l'altre costat». «Allà han viscut d'una manera molt diferent durant un període molt llarg. Ja és un èxit que hagin acceptat tan bé el joc de la diada, però caldrà un procés llarg perquè ho entenguin com ho entenem nosaltres...». El fet que els cartells de la festa publicats a Font-romeu s'hagin escrit en francès i només parcialment en català és una mostra prou clara d'aquesta comprensió diferent del significat de la diada que es té a l'Alta Cerdanya, respecte del que es té a la Baixa Cerdanya.